

Van : college van burgemeester en wethouders

Datum : 4 juli 2017

Portefeuillehouder(s) : wethouder Haring

Portefeuille(s) : Jeugd

Contactpersoon : M. Vonk

Tel.nr. : 06 20094747

E-mailadres : vonk.m@woerden.nl

17R.00446

Onderwerp:

Infrastructuur ondersteuning rondom (echt)scheidingssituaties

Kennisnemen van:

Knelpunten in het huidige ondersteuningsaanbod rondom complexe scheidingsproblematiek en stappen om te komen tot een dekkend aanbod.

Inleiding:

Scheidingen leiden regelmatig tot complexe gezinsproblematiek. Kinderen die een scheiding meemaken hebben een verhoogd risico tot het ontwikkelen van problemen. De gemeente ontving vanuit diverse organisaties en scholen signalen van toenemende problematiek waarbij op enige manier sprake is van een scheiding. Ook landelijk is deze trend zichtbaar. Ook de rijksoverheid heeft onlangs een uitvraag gedaan onder professionals om nieuwe manieren van (preventieve) hulpverlening te ontwikkelen om deze problematiek te lijf te gaan.

Uit de quick scan van het sociaal domein (Notitie Mensen eerst) bleek dat ook in Woerden hulpverlening rondom complexe gezinsproblematiek, en dan specifiek problematiek gerelateerd aan scheidingssituaties, betere afstemming vraagt. Meer voorliggende inzet wordt door diverse professionals als wenselijk ervaren. In de Investeringsagenda JONG is opgenomen dat hier in de komende periode mee aan de slag wordt gegaan, door de behoeften van inwoners en de huidige situatie te inventariseren.

Kernboodschap:

Begin 2017 is een enquête afgenomen. Doel van deze enquête was om een beeld te krijgen op welke manier de gemeente Woerden lokaal goed ondersteuning kan bieden aan de inwoners in de periode voor, tijdens en na een scheiding, ter voorkoming van complexe, problematische scheidingen en het beperken van nadelige gevolgen voor betrokken kinderen.

De enquête is uitgevoerd onder ervaringsdeskundigen (ouders, kinderen en netwerk), professionals in de hulpverlening, onderwijs en advocaten. Middels deze enquête heeft men kunnen aangeven wat de ervaringen, knelpunten en wensen zijn op gebied van ondersteuning in scheidingssituaties, zowel preventief als qua hulpverlening. De vragenlijst is opgesteld door Scheidingscentrum Midden Nederland, in samenwerking met de teams Beleid sociaal domein en WoerdenWijzer. U kunt de vragen nalezen in de bijlage.

Knelpunten

Er zijn een aantal knelpunten uit de enquête naar voren gekomen waar diverse bevroegde partijen het over

eens zijn. De belangrijkste volgen hieronder.

De strijd in scheidingssituaties verhardt

Diverse partijen geven aan dat er een trend zichtbaar is van verharding bij scheidingen. Er zijn meer scheidingen die in strijd verlopen. Daar waar sprake is van strijd bij een scheiding, is die strijd ook feller dan voorheen. Zorgwekkend signaal hierbij is dat partijen aangeven te zien dat de belangen van de betrokken kinderen hierdoor uit het oog worden verloren.

Bij diverse vormen van hulpverlening moeten beide ouders toestemming geven of in gesprek gaan. Niet zelden laten ouders de strijd boven het belang van het kind gaan, waardoor er geen hulp kan worden geboden. Dan is niemand bevoegd om in te grijpen (uiteraard tenzij de veiligheid van het kind acuut in gevaar is).

Er is behoefte aan voorlichting over beschikbare hulp

Zowel inwoners als professionals geven aan dat niet duidelijk is welke hulp er beschikbaar is en voor wie dit beschikbaar is. Het zou goed zijn als hiervoor een overzicht beschikbaar komt dat in de hele gemeente Woerden wordt gebruikt.

Er is behoefte aan voorlichting over scheiden in het algemeen

Zowel inwoners als professionals geven aan dat er weinig tot geen voorlichting beschikbaar is over scheiden in het algemeen. Informatie over wat er allemaal bij een scheiding komt kijken is voornamelijk beschikbaar vanuit de juridische hoek, waardoor mensen al snel bij een advocaat terechtkomen. Waar het aan ontbreekt is echter praktische en neutrale informatie over de sociale aspecten, wat het kan doen met kinderen, hoe je kunt voorkomen dat er strijd ontstaat, welke rol het netwerk kan spelen etc. Voorlichting in een vroeg stadium over wat er allemaal moet worden geregeld, welke hulp beschikbaar is en eventueel hulp bij bijvoorbeeld het maken van een stappenplan zijn genoemd als mogelijke vormen van ondersteuning.

Professionals missen expertise op het gebied van scheidingen

Als er sprake is van (complexe) scheidingssituaties dan geven professionals aan dat het meer vraagt dan de expertise die ze in huis hebben. Het blijkt bijzonder lastig om op neutrale wijze ondersteuning te bieden als het een situatie betreft waar sprake is van strijd tussen ouders.

Ook scholen geven aan dat zij zoekend zijn hoe met deze situaties om te gaan. Binnen het onderwijs bestaan daarnaast verschillende ideeën over welke rol een leerkracht of school kan of moet aannemen.

Preventief aanbod ontbreekt

Er is weinig preventief aanbod in de gemeente Woerden. Met name bij kinderen is het niet altijd zichtbaar dat er zich problemen aan het ontwikkelen zijn. Deze komen dan te laat aan het licht en hebben zich bijvoorbeeld ontwikkeld tot gedragsproblemen of depressie. Preventief aanbieden van trainingen aan kinderen die te maken hebben met een scheidingssituatie wordt door verschillende partijen genoemd als wenselijk. Kinderen leren hier te praten over hetgeen ze ervaren, dat het niet hun schuld is als ouders gaan scheiden en om te gaan met loyaliteitsconflicten.

Financiën:

Er is financiële ruimte voor preventieve trainingen binnen het budget maatwerk CJG. Nieuwe vormen van hulp en ondersteuning worden gedekt vanuit bestaand aanbod dat op een andere manier wordt ingezet, of vanuit het investeringsfonds.

Vervolg:

Naar aanleiding van de uitkomsten van de enquête wordt overgegaan tot de volgende acties.

Preventief beschikbaar stellen van KIES-trainingen (Kinderen In Echtscheidingssituaties) voor alle kinderen van ouders die gaan scheiden

Voor de zomervakantie wordt er via het onderwijs bekendheid aan gegeven dat elk kind dat zich in de situatie bevindt dat ouders uit elkaar gaan een KIES-training kunnen volgen. In september worden hiervoor de eerste aanmeldingen verwacht. Tot het einde van het jaar wordt dit als pilot uitgevoerd door Scheidingscentrum Midden Nederland. Dan volgt een evaluatie en aan de hand daarvan wordt de inzet voor 2018 bepaald.

KIES is een evidence based programma, wat betekent dat wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat de training daadwerkelijk een positief effect heeft op het welbevinden en de ontwikkeling van het kind.

Geven van de training Eerste Hulp bij Scheiden aan professionals

Momenteel wordt geïnventariseerd welke professionals (hulpverleners) die werkzaam zijn in Woerden willen deelnemen aan de meerdaagse training die specifiek inzet op deskundigheidsbevordering rondom complexe scheidingen.

Interactie en oefenen van gesprekstechnieken zijn een belangrijk onderdeel van de training. Het onderwerp wordt ook ingebracht bij het IB-netwerk, om te inventariseren hoe de behoeften in het Woerdense onderwijs liggen, om ook daar een (op maat gemaakte) training aan te kunnen bieden.

Werkgroep integrale hulp en preventie

Er komt een werkgroep die wordt gevormd door diverse partijen, te weten: WoerdenWijzer, JGZ, Kwadraad maatschappelijk werk, Scheidingscentrum Midden Nederland, Save en mogelijk een advocaat. De eerste bijeenkomst vindt plaats na de zomervakantie. Doel van deze werkgroep is om een dekkende lokale aanpak te ontwikkelen op gebied van problematiek rondom scheidingen en het geven van voorlichting. Ook verbetering van de vindbaarheid van hulp en ondersteuning krijgen een plek in deze werkgroep (inwoners kunnen overal terecht voor hulp, aan de achterkant werken de verschillende partijen nauw samen).

Diverse partijen gaven ook aan zich zorgen te maken over toename van verharding en strijd in de periode vóórdat men overgaat tot scheiden en de gevolgen die dit heeft voor de ontwikkeling van het kind. Het onderwerp vechtende ouders wordt dan ook binnen de groep breed opgepakt.

Doelstelling van de werkgroep is om in 2018 nieuwe en voorliggende vormen van ondersteuning in de praktijk te gaan inzetten.

Bijlagen:

Vragenlijst enquête geregistreerd onder corsanummer: 17i.03167

Samenvatting enquête geregistreerd onder corsanummer: 17i.03168

De secretaris

drs. M.H.J. van Kruijsbergen MBA

De burgemeester

V.J.H. Molkenboer

Enquête problematiek rondom (echt)scheiding.

1. Wat is uw beroep?
.....
2. Aan welke doelgroep verleent u hulp?
 - a. Kinderen van gescheiden ouders
 - b. Ouders in de periode voor / tijdens / na een scheiding (beëindiging van relatie)
 - c.
3. Hoeveel vragen m.b.t. scheiding behandelt u gemiddeld per maand?
.....
4. Merkt u een stijgende lijn in vraag om hulp m.b.t. scheiding?
Ja / nee
5. Hoe bent u aan uw informatie (expertise) gekomen m.b.t. het kunnen geven van hulp aan uw cliënt?
 - a. Opedane werkervaring
 - b. Opleiding / training / cursus in het jaar
 - c. Samenwerking met deskundigen, zoals
 - d. Anders, nl
6. Op welke wijze verleent u hulp als uw cliënt komt met een (hulp)vraag aangaande scheiding?
.....
.....
.....
.....
.....
7. Wie kunt u benaderen met vragen inzake complexe echtscheidingszaken, als blijkt dat de hulpvraag van uw cliënt om meer expertise vraagt?
.....
.....
.....
.....
8. Kunt u aangeven wat de meest voorkomende knelpunten zijn waar u in de praktijk tegenaan loopt m.b.t. het verlenen van hulp aan uw cliënt?
.....
.....
.....
.....
9. Wat is over het algemeen uw ervaring met doorverwijzen naar:
 - a. Een advocaat

-
b. Een mediator
-
c. Ouderschapsbemiddeling
-
d. Ouderschap Blijft
-
e. Kind uit de knel
-
f. Veilig Thuis / Samen Veilig Midden Nederland
-
g. Overig
-

10. Kunt u vanuit uw beroepsfunctie bijdragen aan het voorkomen van een
vechtscheiding?

0 Ja; hoe?

.....
.....
.....
.....

0 Nee; wat zou u nodig hebben om dit mogelijk te maken?

.....
.....
.....
.....

11. Wat zou u de gemeente Woerden willen adviseren aangaande het uitzetten van hulp
voor kinderen en ouders in periode voor, tijdens en na een scheiding zodat een
vechtscheiding kan worden voorkomen?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Samenvatting enquête complexe scheidingsproblematiek gemeente Woerden

De enquête wordt afgenomen omdat het aantal scheidingen zowel landelijk als in de gemeente Woerden stijgt. Het aantal scheidingen dat uitmondt in een complexe, problematische situatie neemt daarmee ook toe.

Binnen de gemeente Woerden zijn professionals aanwezig die hulp kunnen bieden aan zowel kinderen van gescheiden ouders, als de ouders zelf. Ook voor het netwerk om het gezin heen is hulp beschikbaar. Het ontbreekt alleen aan duidelijke structuur en onderlinge samenwerking. Daarnaast is voor inwoners en professionals vaak onduidelijk welke hulp er is.

De vraag is dan ook: hoe kan de gemeente Woerden bijdragen aan hulp voor haar inwoners in de periode voor, tijdens en na een scheiding, ter voorkoming van een complexe scheiding? Doel is te komen tot een sluitend aanbod van hulp, zoveel mogelijk aan "de voorkant".

Om te komen tot een sluitende aanpak, zijn enquêtes afgenomen onder Woerdense:

- kinderen van gescheiden ouders
- gescheiden ouders
- eigen netwerken van gescheiden ouders
- professionals (maatschappelijk werk, JGZ, WoerdenWijzer, SAVE, Zegveld Zorgt)
- basisscholen (voortgezet onderwijs heeft geen medewerking willen verlenen)
- advocatenkantoren

Peuterspeelzalen en kinderopvangcentra hebben helaas niet meegewerkt.

In beeld: huidige mogelijkheden en knelpunten hulp/ondersteuning:

Maatschappelijk werk

- praktische begeleiding voor, tijdens en na een scheiding, voor zowel ouders als kinderen
- betrekken netwerk erbij
- bieden multiprobleem aanpak in samenwerking met andere professionals
- bijeenkomsten voor gescheiden ouders
- knelpunten zijn te weinig bevoegdheid bij het niet aan afspraken houden van ouders, ouders die niet op 1 lijn zitten, onvoldoende mogelijkheid tot inwinnen van advies bij scheidingsexperts (geen mogelijkheid voor consultatie ingekocht door gemeente)

WoerdenWijzer

- alleen doorverwijzing (dan is er al sprake van een probleem)
- als ouders niet willen dan houdt het op (tenzij veiligheid een issue is)

JGZ

- bieden luisterend oor
- verwijzen door
- geven advies

Jeugdhulpverleners van SAVE

- hulpverlening (drang en dwang)
- veiligheid van het kind wordt bewaakt
- er is een wachttijd
- juridische strijd van ouders kan het traject in de weg staan
- het ontbreekt soms aan expertise op gebied van vechtscheidingen (risico dat hulpverlener onderdeel van de strijd wordt)
- hulpverlening beperkt zich tot veiligheid dus lost de onderliggende problematiek niet op
- er is al behoorlijke problematiek als een situatie bij SAVE terecht komt

Ouderschapsbemiddeling (Youké, Timon)

- juridische strijd staat traject in de weg
- wachtlijsten zijn lang
- wordt ervaren als vrijblijvend
- weinig bekend

Kind in de knel (Youké, Timon)

- weinig bekend

- wachtlijsten zijn lang
- wordt ervaren als vrijblijvend

Ouderschap Blijft (Youké)

- weinig bekend
- wachtlijsten zijn lang
- wordt ervaren als vrijblijvend

Mediators

- ouders moeten hier beiden naar toe willen gaan en bereid (en in staat) zijn de kosten te dragen
- motivatie is vaak niet voldoende
- werkt vooral goed bij redelijk evenwicht tussen beide partijen

Advocaten

- behartigt belangen: kan verharding van de strijd in de hand werken omdat belangen tegenover elkaar komen te staan

Conclusies:

- inwoners weten niet goed waar zij terecht kunnen en welke hulp er beschikbaar is
- professionals weten niet goed welke hulp er beschikbaar is
- professionals missen expertise op gebied van scheidingen
- er mist preventief aanbod
- scholen zijn zich niet bewust van de preventieve rol zij (betrekkelijk eenvoudig) kunnen vervullen
- er is behoefte aan meer voorlichting aan ouders/netwerk en professionals
- niemand is verantwoordelijk/bevoegd om ouders aan te spreken bij het niet houden aan afspraken of handelen tegen het belang van kinderen in
- over het algemeen wordt ervaren dat de strijd in echtscheidingsituaties meer verhardt, belangen van het kind worden meer uit het oog verloren
- er is weinig (geen?) aanbod voor het hele jonge kind
- veel kinderen hebben last van een loyaliteitsconflict
- ouders missen een neutrale persoon die hen ondersteunt (netwerk vaak (te) emotioneel betrokken) en geven aan dat voorlichting had kunnen helpen

Aanbevelingen:

- deskundigheidsbevordering voor leerkrachten en andere professionals op gebied van scheidingssituaties en de gevolgen voor kinderen
- voorlichting (EHB scheiden informatiefolder, informatiepunt, wat kun je verwachten bij een scheiding en wat kunnen de effecten zijn op kinderen, wat moet er geregeld worden): voor ouders maar ook voor het netwerk
- preventief aanbieden van KIES trainingen aan alle kinderen van gescheiden ouders
- combineer verschillende expertises bij het verlenen van hulp (hulp onder 1 dak): bijvoorbeeld advocaten, maatschappelijk werk, WoerdenWijzer, JGZ > werkbijeenkomst om lokale aanpak te ontwikkelen